

Eötvös Loránd Tudományegyetem

TODOkar

TODO Tanszék

Szociálpszichológia műhelymunka

**A baráti kapcsolatok hatása a homoszexualitással
kapcsolatos implicit attitűdökre és explicit viselkedésre**

Szekeres Hanna

PhD hallgató

Bagaméri Fanni Gabriella

Pszichológia BA

Budapest, 2019

Tartalomjegyzék

1. Előszó	2
2. Bevezetés	3
3. Hipotézisek	7
4. Módszer	7
4.1. Résztvevők	7
4.2. Eljárás	7
4.2.1. Adatfelvétel	7
4.2.2. Megtévesztés	8
4.2.3. Kérdőív	9
4.2.4. Statisztikai módszerek	9
4.3. Mérészközök	9
4.3.1. Homofóbia skála	9
4.3.2. Rokonszenv skála	10
4.3.3. Barátok száma	10
5. Eredmények	11
6. Diskusszió	12
6.1. Barátok száma és Homofóbia	12
6.2. Barátok száma és Rokonszenv	12
6.3. Barátok száma és Konfrontáció	13
6.4. Barátok száma és a Bizalom Játék	14
6.5. A kutatás erősségei, limitációi és kitekintés	14
7. Összegzés	16
8. Hivatkozások	17

1. Előszó

A leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű és queer (LMBTQ) csoporttal szembeni általános attitűd vizsgálata központi szerepet tölt be a modern szociálpszichológiában, s a témában folytatott kutatásoknak általában jelentős társadalmi implikációi vannak. Több kutatás is kimutatta például, hogy azok a személyek, akik pozitív attitűddel rendelkeznek a csoport felé, hajlamosabbak voltak támogatni a meleg egyenjogúságára törekvő intézkedéseket (cite). Poteat és Vecho (2016) pedig kimutatta, hogy azok a személyek, akiknek vannak homoszexuális barátaik, aktívabb védelmező viselkedést mutatnak az áldozat felé homofób bullying helyzetekben. Ezekből az adatok arra utalnak, hogy a csoportok közti barátság nem csak attitűdbeli változáshoz vezet de az explicit viselkedésben is kifejtheti hatását. Ennek a vizsgálatnak alapvetően két célja van. Egyrészt, hogy feltérképezze, befolyásolja-e a heteroszexuális egyének homoszexualitással kapcsolatos implicit attitűdjét az, hogy van meleg barátjuk. Másrészt, hogy felmérje ezen baráti kapcsolatok hatását a heteroszexuális személyek explicit viselkedésére, az LMBTQ csoport tagjait diszkrimináló kísérleti helyzetben. A kutatás mögötti motivációt egyrészt a magyar mintán végzett hasonló témájú kutatások limitált száma, másrészt a téma társadalmi és aktuálpolitikai relevanciája adta.

2. Bevezetés

Bár az Egészségügyi Világszervezet revíziója során törölte a homoszexualitáshoz kapcsolódó tételeket (F66) a Betegségek Nemzetközi Osztályozásából (BNO), a heteroszexuálistól eltérő szexuális orientációk patologizálását igazoló empirikus bizonyítékok hiányában (cite), a magyar populáció számottevő része devianciaként gondol arra (citehomofobia-magyarországon), és többségük elutasítja az azonos nemű párok örökbefogadáshoz való jogát (citehomofobiamagyarországon). Ezeknek az adatoknak a tükrében különösen fontos és érdekes feladat azoknak a tényezőknek az azonosítása, melyek egy elfogadóbb attitűd kialakításához vezetnek az LMBTQ+ csoporttal szemben. Allport kontaktushipotézise óta tudjuk, hogy a megfelelő csoportközi kontaktus csökkenti az előítéletet (citeallport). A minőségi csoportközi kontaktus (barátság) pedig számos kutatás szerint növeli a csoporttal szembeni empátiát (citeseveral, Abbot, pettigrew), sőt Ant3nio, Guerra és Moleiro (2017) kutatásában még a kiterjesztett kontaktus is (olyan barátok, akiknek vannak homoszexuális barátaik) növelte azt. Anderssen (2002) 2 3ven 3t tart3 longitudo-n3lis vizsg3lat3ban A saját csoporton k3v3li, azaz outgroup tagokkal való kontaktusnak számos m3s el3nye is van. Capozza, Falvo 3s Trifiletti (2014) vizsg3latukban azt tal3lt3k, hogy a kiterjesztett kontaktus összef3gg a cs3kkent outgroup infrahumaniz3ci3val. Ez az3rt fontos eredm3ny, mert az infrahumaniz3ci3 sor3n az egy3n az ingroup-ot felruh3zza olyan hum3nspecifikus jellemz3kkel, mint a m3sodlagos 3rzelmek (pl.: b3ntudat) 3s a tudatoss3g, m3g az outgroup tagjait kevésb3, s ez diszkrimin3ci3hoz, illetve agresszi3hoz is vezethet (cite Waytz, Epley 2012).

Azonban a csoportközi bar3ts3gok nem csak attit3dbeli v3ltoz3st vonhatnak maguk ut3n. Egy m3sik, a homoszexu3lit3ssal kapcsolatos implicit attit3d3ket 3s explicit viselked3ses sz3nd3kokat vizsg3l3 k3s3rletben a kutat3k a hossz3t3v3 k3zvetlen kontaktus hatásait hasonl3tott3k 3ssze az outgroup szem3lynek v3l3 r3vidt3v3 kitets3ggel. Az eredm3nyek azt mutatt3k, hogy azok a szem3lyek, akiknek limit3lt kontaktusa volt melegekkel 3s lesbikusokkal nem csak szignifik3nsan magasabb melegellenes implicit attit3ddel rendelkeztek (cite dasgupta rivera), de hajlamosabbak voltak diszkrimin3l3 sz3vaz3i sz3nd3kot mutatni a viselked3ses helyzetben (cite Dasgupta, Rivera). Ezzel szemben azok a szem3lyek, akiknek m3r volt el3zetes hossz3t3v3 kapcsolata a csoporttal, ala-

csonyabb melegellenes implicit attitűddel rendelkeztek, és hajlamosabbak voltak megszavazni az egyenlő jogokat (pl.: házasság) a csoportnak (citerivera). Ezek az eredmények azért különösen lényegesek, mert egyrészt bizonyítják a csoportközi barátságok implicit attitűdre gyakorolt hatását, másrészt arra utalnak, hogy a minőségi csoportközi kontaktus az explicit viselkedéses helyzetekben is hatást gyakorol. Ezeket az eredményeket támasztja alá Ant3nio 3s munkatársainak (2017) korábban már említett vizsgálata, hiszen a kiterjesztett kontaktus nem csak a személyek megn3vekedett emp3tiáját j3solta be a csoport ir3nt, de aktívabb intervenci3khoz is vezetett a vinyetták 3ltal le3rt homof3b bullying helyzetekben (cite). Pettigrew (1997) szerint a csoportközi bar3ts3g azért is nagyon l3nyeges, mert az 3ltala l3trej3tt kapcsolat megfelel a kontaktushipot3zis (cite-allport) felt3teleinek, ami pedig az el33t3letess3g cs3kkent3s3nek alapja (citepettigrew). Ezek a felt3telek a k3vetkezők:

1. Egyenl3 st3tus3z a csoportok k3zt
2. K3z3s c3lok
3. Egy3ttm3vk3d3s
4. T3mogat3 t3rsadalmi norm3k 3s int3zm3nyek

Az LMBTQ személyekkel k3t3tt bar3ts3gok viselked3sre gyakorolta hat3sa azért is nagyon fontos, mert Poteat 3s Vecho (2016) adatai szerint a 722 f3 k3z3piskol3s mint3juknak 66.8%-a tapasztalt homof3b viselked3st legal3bb egyszer az elm3lt egy h3napban (cite). Ezek az adatok k3l3n3sen riaszt3ak, ha figyelembe vessz3k, hogy azoknak a gyermekeknek, akik voltak m3r bullying 3ldozatai, t3bb3s3r vannak 3ngyilkos gondolataik (citehinduja,patchin), illetve nagyobb val3s3n3s3ggel k3vetnek el 3ngyilkoss3got (citehinduja). Poteat 3s Vecho (2016) kutat3s3ban mindazon3ltal kiv3lasztott3k, azokat a gyermekeket, akik tapasztaltak homof3b viselked3st az elm3lt egy h3napban, majd megk3rdeztek 3ket, hogy az elm3lt 30 napban milyen gyakran csin3lt3k a k3vetkezőket:

1. Sz3ltak egy feln33tnek az incidensr3l
2. Megpr3b3lt3k meg3ll3tani az elk3vet3t
3. T3mogatt3k az 3ldozatot
4. R3vettek m3sokat, hogy t3mogass3k az 3ldozatot

5. Felszólaltak az áldozat érdekeiért
6. Segítették, bátorították az áldozatot, hogy szóljon az incidensről egy felnőttnek
7. Kifejezték a nemtetszésüket a történetekkel kapcsolatban
8. Nem járultak hozzá a szituációhoz (pl.: cyberbullying kapcsán nem osztották meg képet, posztot)

Az eredmények szerint, azok a gyermekek, akiknek volt LMBTQ barátjuk, gyakrabban vettek részt a felsorolt intervenciókban(citepoteat) illetve többször választottak aktívabb intervenciókat (pl.: konfrontáció), mint azok a társaik, akiknek nem volt ilyen kapcsolata (citepoteat). Ezek az adatok pedig szintén támogatják azt az elképzelést, hogy a csoportközi barátságok a viselkedésre is hatást gyakorolnak. Az LMBTQ csoport tagjaival való kontaktus még arra is hatással van, hogy az iskolai alkalmazottak (pl.:tanárok) mennyire legitimizálják, vagy ellenzik a homofób bullying-ot az iskolai környezetben (citeZotti). Zotti és munkatársai (2018) friss tanulmányukban azt találták, hogy a leszbikus, illetve meleg személyekkel való kontaktus hiánya meggátolta az intervenciót a csoport elleni diszkriminációs helyzetekben (citezotti), illetve elősegítette a homofób bullying személyes legitimizációját az iskola dolgozói körében (cite zotti).

Mindezek alapján megállapíthatjuk, hogy az LMBTQ csoporttal való kontaktus növeli az empátiát (cite), növeli az egyenjogúságra való törekvő intézkedések támogatását (cite), pozitívabb implicit attitűdöt eredményez (citedasgupta), aktívabb intervenciók szándékához vezet (citepoteat), és csökkenti a homofób bullying legitimizációját (citezotti), valamint az outgroup tagok infracommunitizációját (citecapozza). Azonban kulcsfontosságú meghatározni ezen kontaktus jellegét. Baunach, Burgess és Muse (2009) amerikai egyetemistákon folytatott kísérlete kimutatta, hogy a különböző típusú érintkezések a csoporttal, más-más hatással voltak a heteroszexuálisok előítéletességére. Először is azt találták, hogy a kapcsolatok minősége nagyobb szerepet játszott az előítélet csökkentésében, mint azok mennyisége (citebaunach). Másodszor pedig megállapították, hogy bizonyos fajta kapcsolatok fontosabbak voltak, mint mások (citebaunach). Nevezetesen, míg tulajdonképpen az összes fajta kontaktus csökkentette az előítéletességet a heteroszexuálisokban (citebaunach), az előítéletességre gyakorolt legnagyobb hatást a minőségi baráti kapcsolatok megléte okozta (citebaunach). A minőségi baráti kapcsolatok még a meleg

családtagokkal való kapcsolatnál is szignifikánsabb hatást fejtett ki az egyének előítéletességére (citebaunach). Ennek oka lehet például az, hogy a sztereotípiák fenntartása érdekében a személy a meleg családtagokra alkategóriát képez a csoporton belül, s így nem csökkenti az outgroup iránti előítéletességét.

Összeségében elmondhatjuk tehát, hogy az LMBTQ csoporttal létesített kontaktus, de főleg a barátság (citebaunach) számos kutatás szerint nem csak pozitív attitűdbeli változásokkal jár (citedasgupta), de emellett az explicit viselkedéses helyzetekben is aktívabb illetve asszertívabb intervencióhoz vezet (citezotti,poteat).

3. Hipotézisek

Ennek a tanulmánynak alapvetően két fő hipotézise van:

1. Azok a személyek, akiknek van meleg barátja, pozitívabb implicit attitűddel fognak rendelkezni a csoport felé, mint akiknek nincs ilyen kapcsolata.
2. Azok a személyek, akiknek van meleg barátja, nagyobb valószínűséggel fogják konfrontálni a homofób megszólalást az explicit viselkedéses helyzetben.

4. Módszer

4.1. Résztvevők

106 fő magyar nemzetiségű személy (75 nő és 28 férfi) vett részt a kutatásban. A résztvevők életkora 18 évtől, 51 évig terjedt ($M=24.67$, $SD=7.34$). A résztvevők többsége felsőfokú tanulmányokat folytató diák volt (57%), 28% felsőfokú végzettséggel rendelkezett, 9% -nak középiskolai végzettsége és 3% -nak általános iskolai végzettsége volt. A kísérleti személyek 83% -a vallotta heteroszexuálisnak magát, s mivel a tanulmányban vizsgált célcsoport a homoszexuálisok voltak, azokat a személyeket, akik homoszexuálisnak, biszexuálisnak, vagy egyébnek vallották magukat, rájöttek a megtevesztésre, illetve nem kívánták meghatározni a nemüket vagy szexuális orientációjukat, elimináltuk az elemzésből. Így a végső minta 96 személyből állt (72 nő és 26 férfi).

4.2. Eljárás

4.2.1. Adatfelvétel

A kutatás az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológia Karának és Szociálpszichológia Tanszékének keretein belül jött létre. Az adatok online kerültek begyűjtésre. A résztvevőket (>18) a közösségi médiumon keresztül toboroztuk, majd tájékoztattuk őket, hogy a részvétel önkéntes, anonim, illetve bármikor indoklás nélkül megszakítható. A kérdőív kitöltése kizárólag asztali gépről, vagy laptopról volt lehetséges, mivel a Bizalom Játékot más eszköz nem támogatta.

4.2.2. Megtévesztés

A résztvevők azt a tájékoztatást kapták, hogy először egy online játékot fognak játszani, majd egy kérdőív kitöltésére kértük meg őket. A kísérleti személyek úgy tudták, hogy a „Bizalom Játék” - kal (citehanna) fognak játszani, ahol azt szeretnénk megfigyelni, hogy változik-e az emberek bizalma, ha valaki megfigyeli őket, illetve befolyásolja-e a bizalmat a megfigyelő neme. A résztvevők ezután ezt az instrukciót kapták:

„Hogyan játsszák a Bizalom Játékot?

- Két ember játszik egymással. Az első játékos kap egy kezdő összeget (például 200 Ft-ot)

- Az első játékos három opció közül választhat: a második játékosnak odaadja az egészet (200Ft), a felét (100Ft) vagy semmit (0Ft, tehát megtartja magának a 200Ft-ot). Ezeket az opciókat a játékban az „MINDEN”, „FELE” és „SEMMI” gombok jelölik majd. Tegyük fel, hogy az első játékos úgy dönt, hogy a pénze felét (100Ft) odaadja.

- Ez az összeg automatikusan megháromszorozódik, és ezt a tripla összeget kapja meg a második játékos (300Ft).

- A második játékos két opció közül választhat: vagy megosztja ezt a tripla összeget (tehát mindketten 150Ft-ot kapnak) vagy semmit nem ad vissza (tehát megtartja magának a 300Ft-ot). Tegyük fel, hogy a második játékos úgy dönt, hogy megosztja (150Ft-ot ad vissza az első játékosnak).

- Ezzel vége a játéknak.

- A példa alapján, az első játékos összesen 250 Ft-ot nyert (100 Ft, amit az elején megtartott, plusz 150 Ft, amit a második játékos visszaküldött), míg a második játékos 150 Ft-ot nyert. Figyeljük meg, hogy a játékosok akkor nyernek a legtöbb pénzt, ha az első játékos megbízik a második játékosban, és odaadja az összes pénzt, a második játékos pedig megbízható és fair módon megosztja azt, amit kapott. Ebben az optimális bizalmi helyzetben, ha 100 Ft a kezdő összeg, akkor mindkét játékos a végén 300 Ft-ot keresne.”

A résztvevők tehát úgy tudták, hogy valódi személyekkel fognak játszani a Bizalom Játékban, azonban a többi résztvevő valójában nem volt valós. A játékban a kísérleti személy, először mindig megfigyelő szerepet töltött be, azaz láthatta ahogy másik két

„játékos” játssza a Bizalom Játékot. A játék során a résztvevők által megfigyelt személy (Márk) készségesen megosztotta vagyonát partnereivel, mindaddig, amíg a harmadik körben össze nem került egy Dani nevű játékossal, akinek neve mellett megjelent a szívérványzástló, a meleg közösség egyik legfontosabb szimbóluma. A kísérleti személy ekkor azt láthatta, hogy Márk nem osztja meg vagyonát Danival, majd homofób üzenetet írt a résztvevőnek (pl.: „na erre a langyira én pénzt nem bízok”). A résztvevőknek ekkor lehetőségük nyílt válaszolni az üzenetre (konfrontálódni) vagy továbblépni válaszlás nélkül. A következő körben a kísérleti személyek is játszhattak Danival, majd egy előre kódolt hiba véget vetett a játéknak. Erre a megtévesztésre azért volt szükség, mert anélkül a társas kíváncsiság nagyban befolyásolta volna a viselkedést, s ez megakadályozta volna, hogy a valóságot tükröző eredményeket kapjunk.

4.2.3. Kérdőív

A játék után a résztvevők egy homoszexualitással kapcsolatos kérdőívcsomagot töltöttek ki, ami egy Homofóbia skálából, illetve Rokonszenv skálából állt. Ezután megkérdeztük a résztvevőket, hogy hány meleg barátjuk van, illetve, hogy véleményük szerint barátaiknak hány százaléka meleg. A játék, illetve a kérdőív kitöltése összesen nagyjából 30-40 percet vett igénybe. A kérdőív kitöltése után a résztvevők utólagos tájékoztatásban részesültek, majd megköszöntük a részvételüket.

4.2.4. Statisztikai módszerek

Az adatok elemzése az IBM SPSS szoftver 25.0.0.-ás verziójával történt. A hipotézis 1 Pearson -féle korrelációval, a hipotézis 2 egyszempontos varianciánálízissel (ANOVA) került ellenőrzésre.

4.3. Mérészközök

4.3.1. Homofóbia skála

A résztvevők egy általunk összerakott 10 elemből álló attitűdskálát töltöttek ki, ami tulajdonképpen egy módosított Attitudes Toward Homosexuality Scale (Anderson, 2017) és módosított Attitudes Toward Gays and Policy Support Index (Jang, 2014) volt. A skála egy ötfokú Liker-skála volt, ahol az 1= egyáltalán nem értek egyet, 5=teljesen

egyértékű választ jelölte. A skála olyan tételeket tartalmazott, mint "Támogatom a meleg házasságot", "A homoszexualitás természetellenes" vagy "Egyáltalán nem zavarna, ha kiderülne, hogy a gyermekem meleg vagy leszbikus". A skála megbízhatósága jó ($L=0.88$).

4.3.2. Rokonszenv skála

A szintén általunk készített rokonszenv skálán a résztvevőknek egy 100 fokos skálán kellett megjelölniük, hogy az egyes csoportok átlagos tagjait mennyire találják ellenszenvesnek, vagy rokonszenvesnek, ahol a 0 fok = rendkívül ellenszenves, 100 fok = rendkívül rokonszenves választ jelölte. A rokonszenv skálán megítélt csoportok: muszlimok, zsidók, romák, bevándorlók, melegek.

4.3.3. Barátok száma

A résztvevők először egy 4 fokos skálán ítélték meg, hogy hány meleg barátjuk van: 1 = egyáltalán nincs, 2 = inkább nincs, 3 = inkább van, 4 = sok van. Ezután azt kérdeztük tőlük, hogy megítélésük szerint barátaiknak hány százaléka meleg (0% - 100%).

5. Eredmények

A kutatási kérdések megválaszolása előtt leíró statisztikát hajtottam végre a mérőeszközökre (Homofóbia skála, Rokonszenvskála, Barátok száma). A játékban résztvevő 96 főből sajnos csak 50 fő töltötte ki a kérdőívet is, a többiek a játék után megszakították a részvételt. A Homofóbia skála megbízható ($\alpha = 0.88$, $N = 50$, $M = 2.42$, $SD = 0.96$). A rokonszenv skála ($N = 50$, $M = 63$, $SD = 29$) és barátok számának ($N = 50$, $M = 2.38$, $SD = 0.87$) adatai normálisak.

	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Homofóbia skála	50	2.42	0.96
Rokonszenv skála	50	63	29
Barátok száma	50	2.38	0.87

1. táblázat. Leíró statisztika

Az adatainkon végzett Pearson-korrelációs tesztek alapján a Homofóbia skála és a meleg barátok száma között negatív korreláció figyelhető meg ($r = -0.492$, $p < 0.05$), illetve ugyanez a negatív korreláció mutatkozik a Homofóbia skála és a meleg barátok százalékos aránya közt ($r = -0.335$, $p = 0.017$). Mindezekhez hasonlóan a Rokonszenv skála és a meleg barátok száma közt pozitív korreláció figyelhető meg ($r = 0.413$, $p = 0.003$), illetve a Rokonszenv skála és a meleg barátok százalékos aránya közt is pozitív a korreláció ($r = 0.318$, $p = 0.024$).

		Meleg barátok száma	Meleg barátok százalékos aránya
Homofóbia skála	r	-0.492	-0.335
	p	<0.05	0.017
Rokonszenv skála	r	0.413	0.318
	p	0.003	0.024

2. táblázat. Korreláció

Ezek az adatok alátámasztják az első számú hipotézist, vagyis, hogy a meleg barátok száma, pozitívabb implicit attitűdhez fog vezetni. Az egyszempontos varianciaanalízis (ANOVA) alapján, nincs szignifikáns különbség a Bizalom Játékban mutatott bizalomban (vagyis abban, hogy mennyi pénzt adtak a résztvevők a meleg játékosnak) azok között, akiknek van meleg barátja, illetve akiknek nincs ($F = 0.846$, $p = 0.476$). Az egyszempontos variancianalízis (ANOVA) alapján nincs szignifikáns különbség a homofób megjegyzés konfrontálódásában azok között a személyek között, akiknek van, illetve nincs

meleg barátja ($F = 1.090$, $p = 0.371$). Ezek az adatok tehát nem támasztják alá a második számú hipotézist, vagyis, hogy azok személyek, akiknek van meleg barátja valószínűbb, hogy konfrontálni fogják a homofób megjegyzést a kísérleti helyzetben, mint akiknek nincs ilyen baráti kapcsolatuk.

6. Diszkusszió

Ennek az exploratív tanulmánynak a célja az volt, hogy megvizsgálja a melegekkel való baráti kapcsolatok hatásait a heteroszexuális személyek LMBTQ csoporttal szembeni attitűdjére, illetve, hogy felmérje ezen baráti kapcsolatok hatását az explicit viselkedésre. A jelen tanulmány több aspektusban is kiterjesztette a témában jelenleg fellelhető vizsgálatokat, hiszen nem csak a baráti kapcsolatok attitűdre gyakorolt hatásait vizsgálta, de azt is feltérképezte, hogy a baráti kapcsolatok során kialakult pozitív attitűd átfordul-e viselkedéses intervencióba (konfrontációba) a csoporttal szembeni diszkriminatív helyzetekben.

6.1. Barátok száma és Homofóbia

A bevezetőben bemutatott számos kutatáshoz hasonlóan (citedasgupta, pettigrew) statisztikai analízisünk során azt az eredményt kaptuk, hogy azok az egyének, akiknek van meleg barátja, pozitívabb implicit attitűddel rendelkeznek a csoport iránt. Tehát azok a résztvevők, akiknek volt baráti kapcsolata melegekkel, alacsonyabb pontszámot értek el a Homofóbia skálán, mint azok a résztvevők, akiknek nem volt ilyen kapcsolata. Ezek az adatok alátámasztják az első számú hipotézisünket, s szélesítik azoknak a vizsgálatok körét, melyek az outgroup tagokkal való baráti kapcsolatok jelentőségét hangsúlyozzák az előítéletesség csökkentésének szempontjából.

6.2. Barátok száma és Rokonszenv

A meleg barátok száma és a homoszexuálisok iránt érzett rokonszenv közt elemzésünk során szignifikáns pozitív korrelációt találtunk. Ez azt jelenti, hogy azok a személyek, akiknek volt legalább egy meleg barátjuk, rokonszenvsebbnek találták magát az LMBTQ csoportot. Ezek az adatok újfent támogatják az első számú hipotézisünket, vagyis, hogy

az outgroup taggal létesített baráti kapcsolat együttjár a csoporttal szembeni pozitív attitűddel a heteroszexuális személyek körében. Ennek a kapcsolatnak az irányát azonban számos szerző feszegeti munkájában. Pettigrew (1997?) szerint például, azok a személyek akiknek eleve pozitívabb az attitűdje a kül-csoport felé, nagyobb valószínűséggel létesítenek barátok kapcsolatokat azok tagjaival, aminek hatására még pozitívabb attitűdjük lesz feléjük, s ezáltal a személy méginkább nyitott lesz új baráti kapcsolatok kialakítására (citepettigrew).

6.3. Barátok száma és Konfrontáció

A jelen tanulmány bevezetőjében bemutatott vizsgálatoktól eltérően, elemzésünk során azt találtuk, hogy nem volt szignifikáns eltérés a csoporttal szembeni diszkriminációs helyzet konfrontációjában attól függően, hogy volt-e a személyeknek meleg barátja. A konfrontáció azzal sem függött össze, hogy a résztvevők az enyhe ("na erre a langyira én pénzt nem bízok") vagy erős ("inkább pofont adnék ennek a buzinak, mint pénzt!!!") homofób megjegyzésnek voltak tanúi. Ezek az eredmények nem támogatják a második számú hipotézist, ami a meleg barátok száma és a konfrontáció között összefüggést feltételezett. Ez az eredmény azért különösen érdekes, mert a vizsgált szakirodalmak egyöntetűen azt implikálták, hogy a homoszexuális barátok száma aktív és asszertív intervencióhoz vezet homofób bullying helyzetekben (cite). Ezek az adatok egybevágóan azonban Crosby és Wilson (2015) eredményeivel, akik kutatásukban összehasonlították a vizsgálati személyek képzelt illetve valós érzelmi és viselkedéses válaszait ugyanarra a becsmérlő homofób kijelentésre. Azok a résztvevők, akik elképzelték, hogy hallják a homofób megjegyzést szignifikánsan erősebb negatív érzelmi státuszt jelentettek, mint azok akik valóban hallották azt (citecrosby), s majdnem felük úgy gondolta, hogy valós helyzetben konfrontálná az elkövetőt (citecrosby). Ehhez képest, azok közül a személyek közül, akik valóban hallották a homofób megjegyzést, senki nem konfrontálta azt (citecrosby). Tehát Crosby és Wilson (2015) adatai egy egyértelmű diszkrepanciát mutatnak a személyek elképzelt, illetve valós reakciói közt (citecrosby). Nagyon hasonló eredményeket talált Kawakami, Dunn, Karmali és Dovidio (2009), akik szerint az emberek sokszor rosszul mérik fel, hogy hogyan reagálnának le rasszista megszólalásokat (citekawakami). Ebben a kutatásban a szerzők megkülönböztettek "előrejelző/forecaster" illetve "átélő/experiencer" csoportokat, majd megfigyelték, hogy hogyan reagálnak a résztvevők ugyanarra a rasszis-

ta megszólalásra (citekawakami). Eredményeik szerint az előrejelzők úgy gondolták, hogy a rasszista megjegyzés nagyon felzaklatná őket, az átézők közül viszont csak nagyon kevesen mutattak érzelmi disztresszt annak hallatán (citekawakami). Mindezek alapján érthető az eltérés a jelen tanulmány és a bevezetőben bemutatott vizsgálatok eredményei között, ha figyelembe vesszük, hogy az utóbbiak mind valamilyen önbevallásos, illetve elképzelt, teoretikus vizsgálati eszközre (pl.: vinyettek) hagyatkoztak.

6.4. Barátok száma és a Bizalom Játék

Ahogy a "Módszer" pont alatt említettük a résztvevőknek lehetősége volt játszani a meleg játékkal a Bizalom Játékban, azonban a meleg barátok száma nem függött össze az irántuk mutatott bizalommal (vagyis azzal, hogy mennyi pénzt adtak nekik a játékban). Ez az eredmény szintén azt mutatja, hogy bár a meleg barátok száma együttjár a csoport iránti pozitív attitűddel, ez a pozitív attitűd nem fordul át a csoporttal szembeni viselkedésbe.

Ezeknek az eredményeknek számos releváns implikációja van. Például felhívják a figyelmet arra, hogy az outgrouppal szembeni pozitív attitűdök nem feltétlenül járnak együtt a csoport védelmezésével, illetve a csoportot érő diszkrimináció konfrontációjával. Ez hétköznapi példákkal élve azt jelenti, hogy bár a személy pozitívan viszonyul az LMBTQ csoport tagjaihoz, nem feltétlenül megy el tüntetni a csoport érdekeit sértő intézkedések ellen, illetve nem feltétlenül lép közbe a csoport tagjait érő bullying szemtanújaként.

6.5. A kutatás erősségei, limitációi és kitekintés

Kutatásunk elsősorban azt a célt szolgálta, hogy a meleggek kialakított baráti kapcsolatok attitűdre és viselkedésre gyakorolt hatásait vizsgálja. Kutatásunk legnagyobb előnye, hogy nem elképzelt helyzeteket és önbeszámolós kérdőívet használt a homofób diszkrimináció konfrontációjának vizsgálatára, és ezáltal a vizsgált személyek valós viselkedését volt képesek felmérni. Úgy gondoljuk, hogy a jövőbeli kutatásoknak mindenképp figyelembe kell venniük a képzelte, illetve valós viselkedések közti diszkrépanciát, ha pontos képet kívánnak adni a témáról. Mindazonáltal fontos rámutatnunk az explorációs kutatásunk korlátaira is. Először is a kutatásban résztvevő személyek 67.9% - a volt nő, és mindössze 26% - a volt férfi. Emellett kitöltőink túlnyomó része (60%) egyetemista volt. Ez azért befolyásolhatta az eredményeket, mert az egyetemisták politikai irányultsága nagyrészt liberális, és ezáltal alapvetően kevésbé előítéletesek. Az online mintavétel bár nagyszámú

résztevő gyűjtésére alkalmas, nem reprezentatív. Továbbá mivel a Bizalom Játékot csak asztali gépen vagy laptopon lehetett játszani (más elektronikai eszköz nem támogatta a játékot) a vizsgálat csak korlátozott számú embert ért el, illetve a hosszú játékidő (30-40 perc) miatt többen abbahagyták a vizsgálatot útközben.

7. Összegzés

8. Hivatkozások